

Het einde der Romanofs.

Het is, alsof er een eeuw van ontzetting ligt tusschen ons en de Julidagen van 1914. In ademlooze spanning was het oog van Europa op den Duitschen keizer gericht. Indien hij tot Oostenrijk had gezegd: „Matig u in uw eischen tegenover het kleine Servië!” dan was de vrede gered geweest.

Daarop hoopte Europa. Maar de keizerlijke lippen bleven stom en de Keizer stoomde naar de Noorsche fjorden, om er kracht te putten voor de zware dagen, die stonden te komen. De effecten holden naar beneden; de barometer stond op onheilspellend; de stormbal ging omhoog.

In die hachelijke dagen, de laatste dagen van Juli, werden de volken en de vorsten door een bange vreeze aangegrepen. Keizer Wilhelm keerde terug van zijn Noorschen tocht, en we mogen als zeker aannemen, dat hij toen woorden van matiging tot Oostenrijk heeft gesproken. Nu de afgrond zich opende, zou hij nogmaals voor den vrede opkomen, zooals hij het zoo menigmaal gedurende zijn lange regeering had gedaan.

Hij wilde den vrede, en de Tsaar wilde eveneens den vrede.

Er klonk een noodkreet uit Petersburg; het was de Tsaar, die hem slaakte. Hij deed een beroep op de wijsheid des Keizers, en Wilhelm II verzekerde plechtig, alles te zullen doen, om den oorlog te keeren. En indien de Tsaar niet zulk een wankelend riet was geweest en zijn minister van oorlog niet zulk een leugenaar was geweest, en niet met een stalen voorhoofd had durven beweren, dat de algemeene mobilisatie reeds was gelast, terwijl de order nog in zijn zak berustte, dan zou de oorlog nog zijn gekeerd.

Ach, de Tsaar was een kind en geen man — „Wee u, land!” zegt de Prediker, „wiens koning een kind is!”

Met verslagen harten staren wij terug, en boven de bloedige golven van den oorlogsvloed rijzen tragische gebeurtenissen op voor onzen blik.

Het Russische reuzenrijk stortte ineen; de troon der Romanofs werd weggestornd door den revolutievloed; en Nicolaas II werd de gevangene van zijn onderdanen.

Feitelijk is hij nooit iets anders geweest. Klaar en helder heeft hij 't ingezien, toen hij met wreede zelfverachting in zijn dagboek neerschreef: „Ik heb nooit iets anders gedaan dan gehoorzaamd.”

Vele jaren gehoorzaamde hij aan de grootvorstenkliek, die naar de Dardanellen hunkerde. Later gehoorzaamde hij aan de roode gardisten. De cipiers wisselden; maar de man, die de machtige heerscher aller Russen werd genoemd, bleef een gevangene. Hij bleef gehoorzamen. En toen de roode gardisten hem bevalen voort te maken, heeft hij 't gedaan, en hij heeft gehoorzaamd, totdat de Bolsjewiki-kogel een einde aan zijn rampspoedig leven maakte.

Het was den 16^{en} Juli van het vorige jaar. De Tsaar en zijn gezin bevonden zich te Jekaterinenburg. Van Petersburg naar Jekaterinenburg, dicht bij de uiterste grenzen van het Europeesche Rusland — o, het was een bittere lijdensweg geweest!

De Bolsjewiki hadden de Tsarenfamilie onder hun bewaring. En zij vroegen elkander af, waarom zij dien nutteloozen ballast verder mee zouden slepen.

Dat vroegen ze. Ze spraken van den nutteloozen ballast. En die vraag heeft het lot van den Tsaar beslist.

Nicolaas II bevond zich dan te Jekaterinenburg. Vroeger zouden de Russische burgers elkander hebben benijd om de eer, den Tsaar te mogen herbergen; vroeger, in de dagen van glans en glorie.

Thans was het anders. Niemand benijdde den ingenieur Ignatief. Men wees elkander dat voorname heerenhuis en zeide: „Daar woont thans meneer Romanof met zijn gezin, zoolang het duurt.”

De Tsarin vergezelde haar man. En de dochters waren er ook en de troonopvolger, de zwakkeling, de stompert. Zij waren daar bij elkander en zouden allen verpletterd worden door den vreeselijken hamerslag der revolutie.

De arsolraad beraadslaagde over hun lot; volkscommissarissen dienden van raad. De beraadslagingen duurden lang. Het was geen wonder; het lot van den vorst, die een paar jaar geleden nog de machtigste monarch der wereld werd genoemd, was de inzet. Het ging niet om zijn troon, maar om zijn leven, en om het leven van zijn heele gezin.

Er was een aarzeling te bespeuren bij de rechters. Zij geloofden niet aan God, maar wisten toch, dat deze Tsaar in de oogen des volks de Gezalfde des Heeren was. Zij spraken van nooddwang. De Siberische troepen wilden den Tsaar bevrijden en in zijn heerlijkheid herstellen; en al de winst der revolutie zou dan verloren gaan.

Zoo was er rondgestrooid, en de aarzeling werd overwonnen. Het doodvonnis was een daad van zelfbehoud; anders niet. En het lot van den Tsaar was beslist.

Er stond een wacht voor het huis van Ignatief. Het was diep in den nacht.

Het gezin van den Tsaar was ter ruste gegaan. Bijna alle lichten waren gedoofd.

Daar klonk door de stille straten de zware pas der roode gardisten. Er steeg een krachtig hoera op van de wacht; de huisdeur werd opgeworpen, en Jurofski, volkscommissaris en aanvoerder der roode gardisten, riep met dreunende stem: „In naam van het soevereine volk!”

O soverein volk — welke gruwelen zijn er in uw naam bedreven!

De Tsaar stond op en schoot snel in de kleeren. En zijn gade en de grootvorstinnen en de troonopvolger volgden zijn voorbeeld.

Het was het moegejaagde wild; de jager werd zichtbaar; het einde naderde....

„Bidden!” fluisterde de Tsaar, „bidden!”

Dat was dan toch nog de troost, die bleef, en God, die den bedelaar niet verstoot, zal ook geen Tsaar verstooten, die in doodsnood tot Hem roept.

Zij knielden allen neder, doch de kroonprins zakte in-

Tsaar Nicolaas II in gevangenschap. 5538

een, en de vader nam het kind in zijn armen. De Tsarin echter bleef in diepe aandacht verzonken.

Het gestamp van geweerkolven op den grond werd gehoord; wapengekletter vervulde de gang, en de deur tot het slaapvertrek werd met een forschen ruk opengeworpen.

Jurofski trad het eerst binnen.

„Ik zie, dat jij er op voorbereid bent.”

„Ik ben gereed,” antwoordde de Tsaar. Tot op dit oogenblik koesterde hij nog een sterke hoop, dat de Bolsjewiki-dorst door zijn bloed gelescht zou worden — helaas! het was een ijdele hoop.

„Wij zullen ook je vrouw en je heele gebroedsel uitroeien,” zeide Jarofski.

De woorden dropen langzaam van zijn lippen, als brandende vitriool.

Wat zal men er van zeggen? Zoo zijn de Bolsjewiki-manieren. En de wijzen en de verstandigen dezer wereld, die dwepen met de beginselen der Fransche revolutie, mogen wel bedenken, dat de communistische gifplant uit dien revolutiebodem is opgeschoten, en dat uit de beginselen van die revolutie de kreet der ontzetting over de wereld is heengegaan: „Geen God en geen meester!”

De volkscommissaris drong aan op spoed. Voorop ging de Tsaar, den in zwijm gevallen zoon in zijn armen.

Ja, dat was nu de Tsaar aller Russen. Voor een eeuw had een zijner doorlichtige voorgangers, Alexander I, zijn schoonen droom gedroomd eener Heilige Volkerenalliantie. En deze Tsaar, Nicolaas II, had twintig jaar geleden den draad weer opgenomen, aan Alexanders stervende hand ontglipt, en het gevleugelde woord uitgesproken: „Vredesconferentie.”

Doch dit alles ligt al weer ver, als in onafzienbare wijden, van ons af.

De man der vredesconferentie gaat voorop, met den bezwijmden zoon in zijn armen, terwijl zijn schouders neergebogen zijn van den zwaren, onzichtbaren last, dien hij meesleept.

Hij wankelt; hij zal neerstorten. Maar neen! hij herstelt zich — in het aangezicht des doods herkrijgt hij de vastheid, die hij zijn gansche leven heeft gemist.

Waarheen?

Naar de keldertrap, naar de diepte! De man, die op den gouden troon van het Moscovitische rijk heeft gezeten, moet in de vage schemering van een kelder worden afge maakt. Het mag immers ook geen daglicht zien....

De Russische geschiedenis heeft veel gruwelen vermeld, maar dit is het uiterste.

Een half uur later kwam er een vrachtauto aantuffen. De chauffeur hield stil voor het huis van Ignatief.

Hij vroeg, of de zaak in orde was. Jawel, antwoordde de wacht; 't is in orde.

Had er nog iets opmerkelijks plaats? vroeg de chauffeur. Toch niet; het ging doorgewoon.

Eerst werd de Tsarin afgemaakt; toen de vijf grootvorstinnen, de dochters; daarop de troonopvolger en ten slotte de Tsaar. Men had ze maar met de revolver neergelegd; geweerkogels hadden kunnen terugkaatsen op den getegelden kelder, en misschien nog edel Bolsjewiki-bloed kunnen doen vloeien.

De chauffeur had haast. Hij wilde naar bed; de dag was zoo lang geweest; het was reeds dicht bij twee in den nacht.

De gardisten zouden hem niet lang laten wachten. De lijken werden naar boven gesleept; de voordeur stond open; en de Tsarenfamilie maakte haar laatsten rit.

De vrachtauto reed snel voort naar een verlaten mijnschacht buiten de stad. De lijken werden er in neergesmaakt; de bebloede lijken. Zij werden met petroleum gedrenkt en in brand gestoken. Daarna werden eenige schoppen aarde op de verkoolde beenderen geworpen; dat was de begrafenis van den Tsaar Nicolaas II en van zijn gezin....

Het heden herinnert aan het verleden. Indien Nicolaas II ooit de geschiedenis der Fransche revolutie met aandacht heeft onderzocht, dan zal uit het leger van bloederige schimmen, oprijzend uit den chaos der revolutie, het gelaat van Lodewijk XVI hem weemoedig en waarschuwend hebben aangestaard. Zie hem daar staan, den machtigen Lodewijk XVI, thans eenvoudig Louis Capet genaamd, voor de geopende deur van zijn gevangenis. Nog enkele dagen, dan zal zijn bloedend hoofd aan het opgezweepte volk vertoond worden; dan zal men zijn kleeren op de punt van een spies zwaaien en het uitroepen: „Ziehier het kleed van een tiran!”

Hetzelfde rad der revolutie greep met een bliksemsnelle zwaai en den zoon der Bourbons en den zoon der Romanofs.

Het was hun plicht geweest te regeeren, maar zij waren te zwak, het te doen. Licht beweeglijk als het populierenblad! En bovendien misten zij een helder inzicht in de soevereiniteit Gods, bij Wiens gratie zij de hoofden hunner volken waren.

De Koning werd onthoofd ten aanschouwe van gansch Parijs; de Tsaar werd in een kelder afgemaakt; de dood was beider lot. Zij waren beiden bezielde door den oprechten wensch, hun volken wel te doen, en toch was hun regeering niet anders dan een aaneenschakeling van de jammerlijkste mislukkingen. Hun positie was scheef; zij verstonden de teekenen der tijden niet, en zij werden meegesleurd door den revolutiestroom, die door de vermolmde sluizen heenbrak.

L. P.

Lodewijk XVI in gevangenschap.

5934